

Dávid Varhol'

## Komparácia Leteckého útvaru MV SR s Leteckou službou Polície ČR

**Anotácia:** Autor v predmetnom odbornom článku oboznamuje čitateľa so špecifickými útvarmi zabezpečujúcimi policajné letectvo na Slovensku i v Českej republike. Vďaka použitiu metódy komparácie je v článku realizované detailnejšie porovnanie Leteckého útvaru Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len MV SR) s Leteckou službou Polície ČR, a to z hľadiska ich pôsobnosti, organizačnej štruktúry a rovnako je vykonaná aj analýza rozmiestnenia leteckých základní oboch útvarov. Jedným z cieľov predkladaného odborného článku je i poukázať na význam využívania leteckej techniky v policajných službách.

**Kľúčové slová:** Letecký útvar MV SR, Letecká služba Polície ČR, policajné letectvo, letecká technika

### Úvod

Slovenské a české policajné letectvo počas svojej viac ako 80-ročnej histórie bolo ovplyvňované celou radou politických zmien. V ťažkých začiatkoch ešte v roku 1935, si vtedy spoločná policajná letka musela nevyhnutne získať dôveru nielen štátnych predstaviteľov, ale aj verejnosti a musela ubezpečiť všetkých odborníkov o nenahraditeľnosti svojej činnosti v policajných službách.<sup>1</sup> Najvýraznejšie zmeny v letectve boli spôsobené druhou svetovou vojnou, ktorá vo vtedajšej Československej leteckej polícii zapríčinila najmä pravidelné obmeny používanej leteckej techniky. Po skončení vojny dochádzalo často k reorganizácii útvaru zabezpečujúceho policajné letectvo, menili sa jeho úlohy, kompetencie či názov. Takáto nestálosť leteckej polície pretrvávala až do obdobia vzniku samostatnej Slovenskej republiky a Českej republiky. Novodobý Letecký útvar MV SR a Letecká služba Polície ČR, si počas svojej existencie od roku 1993 vypracovali nenahraditeľné postavenie v rámci Policajného zboru, obmenili dosluhujúci letecký park a dnes disponujú modernými vrtuľníkmi či v prípade Leteckého útvaru MV SR aj lietadlami. Vďaka ich špeciálnemu vybaveniu môžu kvalitne vyškolení členovia palubného personálu plniť aj tie najnáročnejšie úlohy v policajno-bezpečnostných činnostiach alebo v oblasti integrovaného záchranného systému.



**Obr. 1 Logo pod ktorým vystupuje LÚ MV SR**  
zdroj: <https://pelta.eu/portfolio-item/letecky-utvar-mv-sr/letecky-utvar-mv-sr-2/>



**Obr. 2 Logo Leteckej služby Polície ČR**  
zdroj: <https://www.policie.cz/clanek/policie-ceske-republiky-letecka-sluzba-824129.aspx>

### Letecký útvar MV SR

Letecký útvar MV SR (ďalej len LÚ MV SR) je vzhľadom na svoju činnosť vysoko špecifickým útvarom v rámci tohto rezortu. Od 1. januára 2005 je LÚ MV SR zaradený pod „Úrad pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií MV SR“ a na základe toho môžeme uviesť, že jeho najväčšou prednosťou v porovnaní s LS PČR je to, že okrem vrtuľníkovej techniky disponuje aj lietadlovou technikou, a teda popri policajno-bezpečnostných činnostiach a plneniach úloh pre integrovaný záchranný systém, zabezpečuje

<sup>1</sup> FOJTÍK, J., 2007. *Policejní vrtulníky*, s. 135.

aj prepravu ústavných činiteľov. Je potrebné si uvedomiť, že ide o zabezpečenie finančne veľmi náročnej prepravy klasickými menšími a väčšími dopravnými lietadlami. Aj z tohto dôvodu došlo v priebehu rokov 2016 a 2017 k modernizácii leteckej techniky v rámci dopravnej sekcie LÚ MV SR. Okrem už spomínanej prepravy popredných vládnych predstaviteľov štátu je lietadlami Leteckého útvaru zabezpečovaná aj humanitárna činnosť.<sup>2</sup> Ako príklady uvádzame rok 2004, kedy lietadlo typu Tupolev Tu-154M evakovalo slovenských občanov nachádzajúcich sa na Srí Lanke, ktorá bola zničená vlnami tsunami. Jeden z najsmutnejších letov Tu-154M sa uskutočnil v júni 2013, kedy po udalostiach v Pakistane bola SR po prvý krát zasiahnutá terorizmom so smrteľnými následkami. Po útoku zahynuli dvaja slovenskí horolezci. Vládny špeciál zabezpečoval prepravu ich tiel na územie SR. V roku 2015 išlo o okamžitú prepravu slovenských dovolenkárov z tuniského Monastiru, kde boli spáchané taktiež rozsiahle teroristické útoky.

Na druhej strane LÚ MV SR svojou vrtuľníkovou technikou zabezpečuje Policajnému zboru leteckú podporu pri pátraní po hľadaných, nezvestných osobách či odcudzených motorových vozidlách, ďalej kontroluje dopravnú situáciu, v súčinnosti s hraničnou a cudzineckou políciou zabezpečuje ochranu vonkajšej štátnej hranice s Ukrajinou, zaisťuje transport špeciálnych zásahových jednotiek, ako aj výcvik svojho palubného personálu. Vo vysokohorskom teréne vypomáhajú vrtuľníky LÚ MV SR aj pri zásahoch Horskej záchranej služby, podieľajú sa taktiež na hasení rozsiahlych lesných požiarov spoločne s Hasičským a záchranným zborom. Ak je to potrebné, poskytujú aj súčinnosť Ozbrojeným silám Slovenskej republiky v rámci zabezpečenia leteckej pátracej a záchranej služby SAR (Search and Rescue).<sup>3</sup> Na rozdiel od Leteckej služby Polície ČR, ktorá je aj poskytovateľom tzv. leteckej záchrany, náš Letecký útvar však neprevádzkuje ani jedno zo siedmich operačných stredísk vrtuľníkovej záchranej zdravotnej služby, ktorú na celom území SR zastrešuje súkromná spoločnosť Air – Transport Europe, spol. s r.o.

Medzinárodné letisko Milana Rastislava Štefánika v Bratislave je sídlom a zároveň jedinou základňou LÚ MV SR, ktorá vytvára zázemie pre celú jeho činnosť, ako aj činnosť jeho zamestnancov. V ČR došlo v priebehu roka 2017 k rozšíreniu počtu základnej Leteckej služby už na tri, no na SR sa o zvyšovaní ich počtu zatiaľ neuvažuje, čo podľa nášho názoru znižuje funkčnosť LÚ MV SR po všetkých stránkach. Na dislokáciu leteckej techniky len na jednej základni v konečnom dôsledku môže doplácať efektívnosť zásahov za použitia vrtuľníkov, ako napr. hasenie lesných požiarov či pátranie po nezvestných osobách alebo páchateloch trestnej činnosti. Pre lepšiu predstavu uvádzame nasledovný príklad: Ak by bol Letecký útvar požiadaný o súčinnosť Horskou záchrannou službou pri pátraní po nezvestnej osobe vo Vysokých Tatrách, trvalo by to jeho vrtuľníkom na stanovené miesto zásahu pri ich maximálnej cestovnej rýchlosti približne 1 hodinu a 20 minút. Do úvahy však musíme zobrať aj ďalších 20 minút, ktoré má posádka na vzlet od momentu obdržania výzvy na zásah. A keďže pri záchrane života zohrávajú úlohu minúty či niekedy dokonca aj sekundy, považujeme sústredenie leteckej techniky na jedinej základni za veľmi neúčelné. Podľa nášho názoru je teda potrebné vybudovať pre LÚ MV SR ešte aspoň jednu leteckú základňu. Za najvhodnejšie miesto považujeme medzinárodné letisko Poprad-Tatry, kde na jednej strane nie je vysoká civilná prevádzka a na druhej strane sa toto letisko nachádza v blízkosti Vysokých a Nízkych Tatier, kde dochádza k najväčšiemu počtu zásahov za použitia vrtuľníkovej techniky. Alternatívou by mohlo byť aj medzinárodné letisko v Košiciach. Takýmto rozmiestnením základní by sa nielenže zvýšila akcieschopnosť vrtuľníkov LÚ MV SR, ale došlo by aj k zníženiu prevádzkových nákladov, pretože starší z vrtuľníkov Mil Mi-171, by za uvedenú 1 hodinu a 20 minút na stanovené miesto zásahu spotreboval cez 1000

<sup>2</sup> FOJTÍK, J., 2010. *Policejní letadla - Od Četnických leteckých hlídek až k prezidentské letce*, s. 121 - 123.

<sup>3</sup> FOJTÍK, J., 2010. *Policejní letadla - Od Četnických leteckých hlídek až k prezidentské letce*, s. 123.

litrov paliva a rovnako tak aj pri jeho lete späť na základňu. Tým hlavným a najdôležitejším dôvodom však je oveľa rýchlejšia pomoc osobám, ktoré sa nachádzajú v núdzi.

Jedinečné postavenie Leteckého útvaru preukazuje predovšetkým fakt, že nesmie realizovať žiadnu obchodnú činnosť a tým pádom nesmie vyvinúť ani žiaden zisk. Táto skutočnosť mu je uložená zákonom. Na LÚ MV SR je zamestnaných cez 70 zamestnancov. Z hľadiska jeho organizačnej štruktúry je zariadením MV SR, ktoré spravuje riaditeľ LÚ MV SR. Ten musí preukázať manažérsku spôsobilosť spoločne s technickou a prevádzkovou kvalifikáciou v letectve. V čase jeho neprítomnosti je riadením útvaru poverený jeho zástupca. Súčasťou organizačnej štruktúry sú aj traja manažéri, ktorí sú priamo podriadení riaditeľovi. Za všetky bezpečnostné opatrenia LÚ MV SR zodpovedá manažér bezpečnostnej ochrany. Manažér bezpečnosti letov je povinný spracovať „Program prevencie nehôd a bezpečnosti letov“ a sledovať účinky zavedených preventívnych opatrení. Tretím je manažér kvality a monitorovania zhody, ktorý vykonáva interné i externé audity a využíva ďalšie nástroje monitorovania. LÚ MV SR disponuje aj piatimi vedúcimi pracovníkmi. Vedúci výcviku posádok vykonáva lety podľa plánu nasadenia posádok a na udržanie vlastnej kvalifikácie. Druhému vedúcemu letovej prevádzky sú podriadení všetci pracovníci letového úseku. Sú nimi veliteľ lietadla, ktorý nesie zodpovednosť za prípravu a vykonanie letu, ďalej druhý pilot, palubný inžinier, technický doprovod a prípadne palubný sprievodca. Tretím je vedúci pozemnej prevádzky, ktorý riadi kompletný vybavovací proces lietadiel a plánovanie letovej prevádzky. Vedúci centrálného dispečingu zodpovedá za dodržiavanie noriem letového zaťaženia posádok či za evidenciu letovej doby, doby v službe a doby odpočinku palubného personálu. Posledný je vedúci technického oddelenia, ktorého úlohou je zachovanie letovej spôsobilosti lietadiel. Pre zabezpečenie efektívneho výkonu činností je úzka spolupráca medzi riadiacimi pracovníkmi nevyhnutná.

## **Letecká služba Polície ČR**

V ČR na činnosť Četnických leteckých hliadok či neskôr povojnového policajného letectva úspešne nadviazala Letecká služba Polície ČR (ďalej len LS PČR). Dokonca môžeme vyjadriť názor, že sa kvalitou poskytovaných činností, svojou organizačnou štruktúrou a vybavenosťou leteckého parku dokázala vyrovnáť takým vyspelým štátom západnej Európy akými sú napr. Nemecko alebo Veľká Británia. Terajšia činnosť LS PČR sa týka a je nevyhnutnou súčasťou vnútornej bezpečnosti štátu, policajného zboru a všetkých zložiek integrovaného záchranného systému ČR.<sup>4</sup>

V zmysle zákona č. 273/2008 Sb. o Polícii České republiky je Letecká služba útvarom s celoštátnou pôsobnosťou a široký rozsah úloh, ktoré plní, z nej robí jednu z najviac vyťažovaných zložiek celého policajného zboru.<sup>5</sup> LS PČR zabezpečuje podporu pre všetky útvary Polície ČR, Hasičský a záchranný zbor ČR, organizačné zložky MV ČR, ako aj zložky integrovaného záchranného systému, ktorým poskytuje súčinnosť najmä pri záchranných a likvidačných prácach. Ak je to nevyhnutné na zabezpečenie vnútornej bezpečnosti, poskytuje spoluprácu Armáde ČR a ak riaditeľ LS PČR rozhodne, že poskytnutie leteckej techniky je vo verejnom záujme, tak aj všetkým ostatným subjektom taxatívne vymedzeným v zákone alebo v dohodách, ktorými je LS PČR viazaná. V krízových situáciách, pri živelných pohromách a katastrofách realizuje Letecká služba svojimi vrtuľníkmi záchranu a evakuáciu len vtedy, ak o to orgány krízového riadenia požiadajú. Letecká podpora Armáde ČR pri preprave popredných vládnych predstaviteľov, dohľad nad dopravnou situáciou na hlavných cestných ťahoch či výcvik palubného personálu pre potreby polície sú len ďalším zlomkom úloh, ktoré LS PČR plní. Leteckú činnosť v rámci policajných služieb je možné na

<sup>4</sup> FOJTÍK, J., 2007. *Policejní vrtulníky*, s. 136.

<sup>5</sup> *Zákon č. 273/2008 Sb. o Polícii České republiky*, § 6 ods.1.

základe doteraz uvedeného, charakterizovať rôznorodou potrebou výkonných zložiek polície či pohotovostných špeciálnych útvarov s potrebou bezprostredného nasadenia leteckej techniky do zásahu. Podľa naliehavosti sa lety LS PČR rozdeľujú nasledovne:

- lety na ktoré nie je potrebné vydať predchádzajúcu požiadavku či schválenie – sú to najmä lety na záchranu života, odvrátenie bezprostredného nebezpečenstva, pátranie po hľadaných a nezvestných osobách,
- lety určené na pátranie po dôkazoch a za účelom objasnenia trestných činov,
- lety podľa vopred vypracovaného plánu letov – určené na prevenciu, výcvik a pod.<sup>6</sup>

Nasadenie pohotovostného vrtuľníka LS PČR sa realizuje najmä:

- za účelom vypátrania detí a nezvestných osôb, ktoré sú bezprostredne ohrozené na živote alebo zdraví a k vypátraniu ktorých nedošlo pozemnými pátracími tímami v krátkom čase,
- na pátranie alebo sledovanie páchatel'ov závažnej trestnej činnosti po horúcej stope,
- ak bezprostredne hrozí škoda veľkého rozsahu na majetku alebo životnom prostredí,
- z dôvodu zabezpečenia verejného poriadku pri rizikových verejných športových podujatiach a za účelom zefektívnenia zásahu poriadkovej alebo dopravnej polície, a to monitorovaním a prenosom obrazu z paluby vrtuľníka na príslušné operačné stredisko.<sup>7</sup>

K leteckej podpore zásahov na záchranu ľudských životov, pri pátraní po nezvestných osobách a páchatel'och závažnej trestnej činnosti či pri narušení verejného poriadku alebo akejkolvek inej mimoriadnej udalosti, ktorú sme už uvádzali, držia vrtuľníky LS PČR svoju pohotovosť na troch stálych základniach, ktorými sú Hlavná letecká základňa v Prahe, Letecká základňa v Brne a napokon aj Letecká základňa Ostrava-Zábřeh. Takže v porovnaní s LÚ MV SR má LS PČR o dve základne viac, no samozrejme je nevyhnutné brať do úvahy, že ČR má zároveň aj väčšiu rozlohu územia a väčší počet obyvateľ'ov ako SR. Základne v Prahe a v Brne sú centrálnymi miestami LS PČR, na ktorých sa nachádzajú vrtuľníky nielen v policajnej, ale aj zásahovej, záchranej či hasiacej verzii, čím sú zabezpečené kľúčové podmienky pre akcieschopnosť útvarov polície, všetkých zložiek integrovaného záchranného systému či krízového riadenia v rámci vzdušnej pomoci pri zásahoch.<sup>8</sup>

Hlavná letecká základňa v Prahe je ústredné pracovisko LS PČR s nepretržitou 24-hodinovou prevádzkou a špeciálne vybavenou vrtuľníkovou technikou určenou k plneniu úloh po celom území ČR. Počas dňa vykonávajú službu minimálne dve posádky a v nočnej službe tzn. od 19:00 do 07:00 hod. vykonáva pohotovosť jedna posádka. Táto základňa má svoje sídlo na medzinárodnom letisku Václava Havla v Prahe, konkrétne v hangári označenom písmenom „D“, v ktorom sú okrem iného vykonávané generálne opravy a údržba všetkých vrtuľníkov Leteckej služby. Na tejto základni je rovnako v neustálej pohotovosti vrtuľník v záchranskej verzii, nakoľko LS PČR je z tohto miesta zároveň aj poskytovateľ'om Leteckej záchranej služby Kryštof 01 a okrem hlavného mesta Praha realizuje zásahy v takmer celom Stredočeskom kraji. Hlavná letecká základňa je taktiež centrálnym logistickým a technickým zázemím LS PČR.<sup>9</sup>

Letecká základňa v Brne je umiestnená na medzinárodnom letisku Brno-Tuřany. Je tu zabezpečená 12-hodinová prevádzka, a to od 7:00 do 19:00 hod. Základňa disponuje kompletným zázemím vrátane obsluhujúceho personálu a je na nej možné vykonávať aj menšie opravy vrtuľníkov. Takéto opravy umožňujú obrovské šetrenie nákladov, ale aj času,

<sup>6</sup> HRUDKA, J. a D. ZÁMEK., 2012. *Organizace a činnost policejních služeb*, s. 186 - 188.

<sup>7</sup> KOVÁRNÍK, L., 2008. *Mimoresortní bezpečnostní služby*, s. 34.

<sup>8</sup> Oficiálna stránka Polície Českej republiky [online]. [cit. 12. júna 2019]. Dostupné na internete: <http://www.policie.cz/clanek/policie-ceske-republiky-letecka-sluzba-824129.aspx>

<sup>9</sup> FOJTÍK, J., 2007. *Policejní vrtulníky*, s. 61.

pretože ešte pred pár rokmi ich bolo možné vykonávať len na Hlavnej leteckej základni v Prahe, kde bolo vrtuľníky LS PČR nutné preletieť. Táto základňa je vybavená aj moderným palivovým stojanom, ktorý automaticky prenáša údaje o množstve zostávajúceho paliva veliteľstvu Leteckej služby do Prahy, ktoré tak môže včas zaistiť jeho doplnenie.<sup>10</sup> Od 1. januára 2017 na tejto základni prevádzkuje LS PČR aj Leteckú záchrannú službu Kryštof 04 pri poskytovaní ktorej nahradila súkromnú spoločnosť z Brna Alfa Helicopter. Okrem Juhomoravského kraja vykonáva zásahy aj v časti Zlínskeho kraja. S novým prevádzkovateľom však došlo aj k zmene palubného personálu záchranného vrtuľníka. Po novom posádku tvorí jeden lekár, jeden záchranár a kvôli zvýšeniu bezpečnosti až dvaja piloti. Treťou a zároveň najnovšou základňou LS PČR je letecká základňa v areáli integrovaného záchranného systému Ostrava-Zábřeh, ktorá bola uvedená do prevádzky koncom mája 2017. Je na nej zabezpečená 12-hodinová pohotovosť a to vrtuľníkom Eurocopter EC-135. Jej zriadením sa nepochybne zvýšila bezpečnosť pre celú Severnú Moravu.<sup>11</sup>

Okrem uvedených základní LS PČR poznáme aj predurčené letecké pracoviská, ktoré sú užitočné v prípade, ak je potrebné premiestniť vrtuľníkovú techniku z dôvodu plnenia konkrétnych úloh pre integrovaný záchranný systém v určitej oblasti. Takéto pracoviská môžu byť využité napríklad pri povodniach a odstraňovaní ich následkov, pri hasení rozsiahlych lesných požiarov alebo pri iných mimoriadnych udalostiach. V takýchto situáciách generálny riaditeľ Hasičského a záchranného zboru vydá pokyn, ktorým sa určia základné podmienky na prevádzku predurčeného leteckého pracoviska, ktorými sú predovšetkým stanovenie miesta na vzlety a pristátia leteckej techniky, zázemie pre jej technické zabezpečenie, ako aj pre jednotlivé posádky vrtuľníkov. K priamej spolupráci pri využívaní vrtuľníkov LS PČR v integrovanom záchrannom systéme je predurčený:

- Hasičský záchranný zbor hlavného mesta Prahy a Stredočeského kraja pre Hlavnú leteckú základňu Praha,
- Hasičský záchranný zbor Juhomoravského kraja pre Leteckú základňu Brno,
- Hasičský záchranný zbor Moravsko-sliezského kraja pre Leteckú základňu Ostrava-Zábřeh.<sup>12</sup>

Považujeme za nevyhnutné uviesť aj organizačnú štruktúru LS PČR, a to z dôvodu vytvorenia konkrétnej predstavy, aké oddelenia tento útvar tvoria a kto má za úlohu jeho riadenie. Letecká služba sa teda organizačne člení na:

**a) kanceláriu riaditeľa** - jej súčasťou je vnútorné oddelenie, ktoré zodpovedá za výkon činností sekretariátu kancelárie riaditeľa LS PČR a jeho zástupcu, ďalej zastrešuje činnosti v oblasti personálnej a výkon vnútorného auditu. Druhé oddelenie, ktoré je súčasťou kancelárie riaditeľa je Oddelenie akosti a kvality zabezpečujúce predovšetkým kontrolu dodržiavania postupov v leteckej prevádzke, kontrolu výcviku palubného personálu a letovej spôsobilosti vrtuľníkovej techniky,

**b) letový odbor** - nesie zodpovednosť za vlastné uskutočňovanie leteckých činností na jednotlivých základniach LS PČR a jeho súčasťou je Operačný dispečing, Oddelenie letovej inšpekcie, Oddelenie pilotné a napokon aj Oddelenie palubného personálu,

**c) technický odbor** - zabezpečuje údržbu a opravy leteckej techniky podľa platných predpisov, zároveň uskladňovanie a evidovanie náhradných dielov a ich opravu. Technický

<sup>10</sup> HRUDKA, J. a D. ZÁMEK., 2012. *Organizace a činnost policejních služeb*, s. 190.

<sup>11</sup> KROPÁČOVÁ, E., 2017. Nová letecká základna v Ostravě. In: *policie.cz* [online]. [cit. 12. júna 2019]. Dostupné na internete: <http://www.policie.cz/clanek/nova-letecka-zakladna-v-ostrove.aspx>

<sup>12</sup> *Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR č. 36/2009, kterým se stanoví postup pro vyžadování a zapojení vrtulníků LS PČR, vybraných útvarů Armády ČR a nestátního provozovatele DSA, a.s., v rámci integrovaného záchranného systému a pravidla výcviku a provádění záchranných prací leteckými záchranáři HZS ČR.*

odbor je garantom letovej spôsobilosti vrtuľníkov LS PČR (kontrola – drakov, motorov, avioniky, rádiotechnického vybavenia) a podľa stanovených aktov riadenia a aktov práva Európskej únie zodpovedá aj za to, že uvedené činnosti vykonáva len kvalifikovaný personál,<sup>13</sup>

**d) ekonomický odbor** - tvorí ho Oddelenie logistiky a Oddelenie nákupu, ktoré zaobstarávajú materiálne, technické vybavenie, obchodnú činnosť LS PČR a podieľajú sa aj na spracovaní jej koncepčných materiálov v oblasti ekonomického a finančného zabezpečenia.<sup>14</sup> Z uvedenej organizačnej štruktúry vyplýva, že riadenie Leteckej služby zabezpečuje:

- riaditeľ Leteckej služby
- zástupca riaditeľa, ktorý je zároveň vedúci letového odboru
- vedúci pracovníci I. stupňa riadenia - vedúci kancelárie riaditeľa, vedúci technického odboru, vedúci ekonomického odboru

II. stupňa riadenia - vedúci Oddelenia letovej inšpekcie, vedúci Oddelenia pilotného, Oddelenia palubného personálu, Oddelenia opráv a Oddelenia logistiky.

Ostatné z organizačných článkov a pracovísk LS PČR disponujú svojimi vlastnými koordinátormi, ktorých úlohou je optimalizovanie plnenia činností toho ktorého článku alebo pracoviska. Je potrebné uviesť, že títo koordinátori nemajú postavenie vedúcich príslušníkov ani vedúcich zamestnancov.<sup>15</sup>

### **Možnosti využitia leteckej techniky v službách Policajného zboru**

V službe **poriadkovej polície** sa vrtuľníky LÚ MV SR a LS PČR využívajú najmä na hliadkovú činnosť, a tá je zároveň jednou z prvých úloh na ktoré začala byť letecká technika nasadzovaná v rámci PZ. Na leteckú hliadkovú službu je v SR používaný vrtuľník Bell-429 a v ČR Eurocopter EC-135T2 v policajnej verzii. Oba tieto stroje majú ideálne usporiadanú a priehľadnú kabínu, ktorá poskytuje palubnému personálu výborný rozhľad, čím je splnená základná požiadavka na výkon hliadkovej služby pomocou vrtuľníkov. Ako všetci dobre vieme, čoraz viac dochádza na štadiónoch k diváckemu násiliu. Práve na kontrolu verejného poriadku počas športových podujatí, a to hlavne tých, ktoré boli označené za rizikové je letecká technika slovenskej a českej polície nasadzovaná pomerne často. K urýchlenej obnove verejného poriadku v tomto prípade rozhodne prispieva aj odstrašujúci charakter vrtuľníkov. Hliadková činnosť sa prostredníctvom leteckej techniky začala vykonávať aj nad územím podliehajúcim mimoriadnemu bezpečnostnému režimu. Ide napr. o zdroje pitnej vody, jadrové elektrárne a pod. O zistení neoprávneného pohybu v takýchto oblastiach posádka ihneď informuje pozemné policajné hliadky. V niektorých situáciách sa na palube nachádza aj psovod so svojím služobným psom, a to najmä, keď je očakávaný prípadný zásah v ťažko dostupnom teréne. Z dôvodu efektívnosti leteckej hliadkovej služby je samozrejme nevyhnutná súčinnosť posádky vrtuľníka s pozemnými hliadkami. Veľmi pozitívne preto hodnotíme vybavenie vrtuľníkov kamerou, obraz ktorej je možné prenášať priamo na displej zabudovaný v služobných motorových vozidlách. Vďaka obrazu a informáciám z paluby vrtuľníka, tak môže veliteľ policajnej akcie rozhodovať o premiestňovaní motorizovaných hliadok či o zmene ich úloh. To rozhodne prispieva k zvyšovaniu úspešnosti a bezpečnosti

<sup>13</sup> *Nariadenie Komisie (ES) č. 2042/2003 z 20. novembra 2003 o zachovaní letovej spôsobilosti lietadiel a leteckých výrobkov, častí a zariadení a o schvaľovaní organizácií a personálu zapojených do týchto činností.*

<sup>14</sup> HRUDKA, J. a D. ZÁMEK., 2012. *Organizace a činnost policejních služeb*, s. 188 - 189.

<sup>15</sup> *Rozkaz ředitele Policie České republiky letecké služby č. 52/2008, kterým se vydává „Organizační řád Letecké služby Policie České republiky“.*

zásahov poriadkovej polície, čo nám len potvrdzuje opodstatnenosť leteckej podpory v hliadkovej službe.<sup>16</sup>

**Dopravná polícia** nasadzuje policajné vrtuľníky do svojej služby na zabezpečenie dopravného prieskumu a za účelom pozorovania dopravnej situácie na hlavných cestných ťahoch, kde je vysoká hustota premávky. Vďaka prvotriednej výbave vrtuľníka Bell-429 ho slovenská dopravná polícia začala využívať aj na odhaľovanie dopravných priestupkov. Pomocou FLIR-u dokáže jeho posádka určiť, ktoré vozidlo prekročilo povolenú rýchlosť. Túto úlohu plní vrtuľník v súčinnosti s pozemnou hliadkou, ktorú pilot o zistenom priestupku ihneď vyrozumie. České policajné vrtuľníky poskytuje Letecká služba dopravnej polícii v prevažnej miere pri dopravno-bezpečnostných akciách zameraných na všeobecný dohľad nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky. Neoceniteľná vlastnosť vrtuľníka v tomto prípade spočíva v tom, že piloti a pozorovatelia, ktorí sú spravidla príslušníkmi služby dopravnej polície majú z jeho paluby výborný rozhľad nad viacerými cestnými komunikáciami naraz.<sup>17</sup>

Od vstupu SR a ČR do schengenského priestoru sa využívanie leteckej techniky LS PČR v rámci služby **hraničnej a cudzineckej polície** presunulo do vnútrozemia, a to najmä na medzinárodné letiská, kde ostala hraničná kontrolná činnosť zachovaná a na ktorých má LS PČR zároveň svoje letecké základne. V hraničnej a cudzineckej polícii na SR sa od tej doby začalo využitie vrtuľníkov sústrediť hlavne na dozor a kontrolu vonkajšej hranice Európskej únie, ktorú má SR s Ukrajinou. V minulosti bolo uskutočnených niekoľko letov za účelom demarkácie priebehu štátnej hranice a kontroly jej vyznačenia. Na týchto letoch bola posádkou vrtuľníka vyhodnocovaná viditeľnosť štátnej hranice či rozmiestnenie a stav hraničných kameňov. V dnešnej dobe vrtuľníky LÚ MV SR realizujú v rámci tejto služby predovšetkým pozorovacie a dokumentačné lety. Vďaka okuliarom nočného videnia sú schopné vykonávať kontrolné lety aj v nočnej dobe a výhodu vrtuľníkov vidíme taktiež v ich vybavení termovíznou kamerou, prostredníctvom ktorej dokážu zaznamenať nežiadúci pohyb osôb aj v neprehľadnom hustom lesnom poraste. Vzhľadom na skutočnosť, že slovensko-ukrajinská hranica sa najmä v jej severnej časti nachádza v ťažko prístupnom teréne, je možné využiť vrtuľník aj na urýchlený transport zásahovej skupiny, ktorej príslušníci môžu z jeho paluby zlaňovať priamo nad požadovaným miestom zásahu.<sup>18</sup> Ak by ale došlo na vonkajšej hranici k mimoriadnej situácii, vnímame leteckú podporu LÚ MV SR len zo základne v Bratislave za neúčelnú a nepostačujúcu. Aj tu nachádza svoju opodstatnenosť náš návrh o vytvorení ešte aspoň jednej leteckej základne LÚ MV SR vo východnej časti Slovenska, ktorý sme prezentovali v predchádzajúcej časti tohto odborného článku. K súčinnosti LÚ MV SR a LS PČR by mohlo napríklad pri ochrane našej vonkajšej hranice s Ukrajinou prísť, ak by sa veľký počet štátnych príslušníkov tretej krajiny snažil neoprávnene vstúpiť na naše územie. V takomto prípade môže Európska agentúra pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie nasadiť na územie nášho štátu niekoľko tímov európskej pohraničnej stráže a požiadať členské štáty o technickú a operačnú podporu, a to aj v podobe leteckej techniky.<sup>19</sup>

Nasadzovanie vrtuľníkov sa osvedčilo aj pri zásahoch špeciálnych jednotiek. Neexistuje totižto rýchlejší spôsob ako dopraviť príslušníkov elitných útvarov na miesto zásahu. K výhodám použitia vrtuľníka na takúto činnosť patrí najmä to, že výsadok zásahových tímov z jeho paluby trvá obvykle len pár sekúnd, k čomu rozhodne napomáha ich špeciálny výcvik. Najnebezpečnejším spôsobom výsadku je zlaňovanie, naopak

<sup>16</sup> FOJTÍK, J., 2007. *Policejní vrtulníky*, s. 70.

<sup>17</sup> TUREČEK, J. a kol., 2008. *Policejní technika*, s. 232.

<sup>18</sup> TUREČEK, J. a kol., 2008. *Policejní technika*, s. 233.

<sup>19</sup> *Nariadenie Rady (ES) č. 2007/2004 o zriadení Európskej agentúry pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie, čl. 8.*

najbezpečnejším samozrejme plne pristátie vrtuľníka do voľného priestranstva. Ďalším spôsobom je režim visenia vrtuľníka asi jeden meter nad zemou, kedy sa príslušníci zásahových tímov vysadzujú zoskokom. Tu by sme chceli vyzdvihnúť vrtuľník LS PČR Bell-412 vo verzii HP, EP a EPI, ktoré majú vo svojej výbave aj tzv. zásahovú hrazdu. Tá je účinná najmä v prípade, ak má ísť o razantný zákrok a keď je potrebné využiť moment prekvapenia. Ide o niečo bezpečnejší a efektívnejší spôsob vysadenia v porovnaní so zlaňovaním. V ČR využíva vrtuľníky na svoj transport Útvar rýchleho nasadenia prezývaný ako „URNA“ či Zásahové jednotky služby poriadkovej polície krajských riaditeľstiev. Zo slovenských zásahových tímov to je napr. Útvar osobitného určenia prezývaný ako Lynx commando, ktorý využíva leteckú podporu v rámci boja s organizovanou trestnou činnosťou, Pohotovostné policajné útvary Odboru poriadkovej polície, najmä pri doprovoze oficiálnej štátnej návštevy alebo pri ochrane verejného poriadku na spoločenských podujatiach, kde hrozí riziko jeho narušenia. Na úseku hraničného dozoru využíva leteckú podporu zásahová skupina Úradu hraničnej a cudzineckej polície a pri vzburách väzňov taktiež zásahová skupina Zboru väzenskej a justičnej stráže. Je dôležité si uvedomiť, že kvôli hluku z motorov vrtuľníka ho môžu páchatelia veľmi skoro spozorovať. Navyše vrtuľníková technika nie je žiadnym spôsobom chránená voči streľbe. Podľa skúseností, ktoré priniesla bezpečnostná prax sa však preukázalo, že hlučnosť vrtuľníkov pôsobí na páchatel'ov skôr demoralizujúco a navyše sa dá využiť aj na odpútanie ich pozornosti.<sup>20</sup>

Z uvedeného jasne vyplýva, že súčinnosť medzi pilotmi a príslušníkmi zásahových jednotiek je pri takýchto zásahoch veľmi dôležitá a z tohto dôvodu sa nesmie zanedbať ich spoločný výcvik. Zúčastňovať by sa ho mali všetky útvary Policajného zboru a zložky integrovaného záchranného systému, ktoré by v prípade potreby mohli pri svojom zásahu využiť leteckú techniku. Špeciálna pozornosť je venovaná pilotom, palubným inžinierom a ostatným členom leteckého personálu, ktorí sú mnohokrát zodpovední nielen za svoje životy, ale aj životy svojich kolegov. Aj z tohto dôvodu sú na nich neustále kladené tie najvyššie požiadavky. Ich povinnosťou je pravidelne sa zúčastňovať preskúšania z letovej spôsobilosti na danom type lietadla alebo vrtuľníka a výnimkou nie je, samozrejme, ani zdravotná prehliadka, ktorú musia absolvovať v časových intervaloch určených podľa ich veku.<sup>21</sup>

## Záver

Letecký útvar MV SR a Letecká služba Polície ČR sú veľmi významné a jedinečné zložky v oblasti vnútornej bezpečnosti, v celom integrovanom záchrannom systéme a ako sa nám podarilo preukázať i v oblasti služieb Policajného zboru. Vrtuľníky týchto útvarov uľahčujú prácu pozemným jednotkám, a to najmä pri ich nasadení v úlohách, ktoré by iným spôsobom nebolo možné zvládnuť. Činnosť policajnej letky je teda veľmi dôležitá a nenahraditeľná. Počet zásahov či mimoriadnych udalostí pri ktorých je nevyhnutné použiť leteckú techniku, každým rokom stúpa. V rámci služieb PZ ide najčastejšie o prípady pátrania po nezvestných osobách v ťažko prístupnom teréne, o sledovanie páchatel'ov závažnej trestnej činnosti alebo o okamžitú prepravu špeciálnych zásahových jednotiek na miesto zásahu. V ČR sa policajné vrtuľníky využívajú dokonca aj na účely Leteckej záchranej služby. Nakoľko pri záchrane ľudského života zohráva kľúčovú úlohu čas, môžeme jednoznačne zhodnotiť, že neexistuje spôsob pri ktorom by zranená osoba obdržala odborné lekárske ošetrovanie s následným transportom do nemocnice rýchlejšie, ako práve prostredníctvom leteckej techniky. S istotou môžeme skonštatovať, že spektrum a množstvo úloh, ktoré policajné letky plnia z nich robia jednu z najviac vyťažených zložiek v rámci PZ. Podľa nášho názoru kvalitu a vybavenosť policajného letectva ovplyvňuje najviac zo všetkých faktorov

<sup>20</sup> TALLO, A. a kol., 2001. *Technické systémy a prostriedky polície*, s. 326.

<sup>21</sup> FOJTÍK, J., 2007. *Policejní vrtulníky*, s. 72.



nedostatok finančných prostriedkov. Na záver preto vyslovujeme želanie, aby sa nedostatok peňazí v štátnom rozpočte nikdy neprejavil na činnosti a fungovaní policajného letectva a aby boli kompetentní vždy ochotní nájsť cestu ako ho udržať na minimálne takej kvalitnej úrovni, na akej sa nachádza v súčasnosti. Preto všetkým pilotom prajeme čo najviac odlietaných hodín a toľko pristáti, koľko vzletov.

### Literatúra

- FOJTÍK, Jakub., 2007. *Policejní vrtulníky*. Praha: Naše vojsko. ISBN: 978-80-206-0870-03.
- FOJTÍK, Jakub., 2010. *Policejní letadla - Od Četnických leteckých hlídek až k prezidentské letce*. Praha: Mladá fronta a.s. ISBN: 978-80-204-2166-1.
- Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky*.
- HRUDKA, Josef a David ZÁMEK., 2012. *Organizace a činnost policejních služeb*. Praha: Police history. ISBN: 978-80-86477-56-5.
- KOVÁRNÍK, Libor, 2008. *Mimoresortní bezpečnostní služby*. Praha: Policejní akademie ČR. ISBN: 978-80-7251-277-5.
- KROPÁČOVÁ, Eva, 2017. *Nová letecká základna v Ostravě*. In: *policie.cz* [online]. [cit. 12. júna 2019]. Dostupné na internete: <http://www.policie.cz/clanek/nova-letecka-zakladna-v-ostrove.aspx>
- TALLO, Anton a kol., 2001. *Technické systémy a prostriedky polície*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru. ISBN 80-8054-186-8.
- TUREČEK, Jaroslav a kol., 2008. *Policejní technika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN: 978-80-7380-119-9.
- Nariadenie Komisie (ES) č. 2042/2003 z 20. novembra 2003 o zachovaní letovej spôsobilosti lietadiel a leteckých výrobkov, častí a zariadení a o schvaľovaní organizácií a personálu zapojených do týchto činností*.
- Nariadenie Rady (ES) č. 2007/2004 o zriadení Európskej agentúry pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie*.
- Rozkaz ředitele Policie České republiky letecké služby č. 52/2008, kterým se vydává „Organizační řád Letecké služby Policie České republiky“*.
- Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky*.
- Oficiálna stránka Policie České republiky [online]. [cit. 12. júna 2019]. Dostupné na internete: <http://www.policie.cz/clanek/policie-ceske-republiky-letecka-sluzba-824129.aspx>

**Keywords:** Aviation Unit of the Ministry of the Interior of the Slovak Republic, Aviation Service of the Police of the Czech Republic, police aviation, aircraft

### Summary

The Aviation Unit of the Ministry of the Interior of the Slovak Republic and the Aviation Service of the Police of the Czech Republic are very important and unique components in the area of internal security, in the whole integrated emergency system as well as in the area of the Police Force services. The helicopters of these units make work easier for the ground army, especially when they are deployed in tasks that could not be handled in any other way. It means that the activity of the police air force is very important and irreplaceable.

The number of interventions or special occasions when it is necessary to use aviation technology increases every year. In the field of the Police Force there are often cases of searching for missing persons, pursuing of offenders, or immediate transport of special intervention units to the intervention location. Police helicopters are used in the Czech Republic even for the purposes of the Air Emergency Service. Time plays a key role in saving human life; we can clearly conclude that there is no other way in which an injured person can receive professional medical treatment faster than through air emergency transport to hospital. We can say with certainty that air units are one of the most utilized components of the Police Force. In our opinion, the lack of financial means is the most serious factor that affects the quality and equipment of air forces. Finally, we wish that the lack of money in the state budget never reflects in the operation and functioning of police aviation and hopefully they will always be able to find a way to keep it at the level where it currently is. To all pilots we wish as many flying hours as possible and as many landings as departures.

*por. Mgr. Dávid Varhol'  
Akadémia Policajného zboru v Bratislave  
Katedra policajných vied  
e-mail: david.varhol@minv.sk*

Recenzent: npor. Ing. Vincent Holubiczky